

Anførselstegn

Anførselstegn, også kalt sitattegn, hermetegn og gåseøyne, er tegn som benyttes for å markere direkte tale og sitater.

«Silda er koma!» ropte Peder

[direkte tale]

Peder ropte at silden var kommet

[indirekte tale, ikke anførselstegn]

Hansteen omtalte henne som

«klar og varm» [sitat]

Anførselstegn benyttes også for å markere at et uttrykk er spesielt, tvilsomt eller ironisk, eller at den som skriver distanserer seg eller tar forbehold om bruken av det. Likeledes kan anførselstegn markere at skrivemåten avviker fra den skriftnormalen eller det språket forfatteren ellers benytter i skriftstykket.

Han kalte seg en «ægte romantiker»

[sitat og gammel skrivemåte]

Der levde han «studentens lykklige dar» [annet språk]

«Anførselstegn»
⟨Anførselstegn⟩
“Double quotation”
"Kunnskapsløst"

Doble vinkler «...» er fortsatt det korrekte – selv om enkle vinkler «...» er vel så estetisk. «Double quotation» “...” er korrekt på amerikansk engelsk, mens multifunksjonstegnet "...” vitner om hjelpeløshet eller kunnskapsløshet.

Han benytter helst harde, «mannlige» rim [ikke helt vanlig bruk av ordet]

På hovudet hadde han ein «caps»

[engelsk ord, muligens distanserer forfatteren seg også fra flertallsformen]

Denne «fredsoperasjonen» kostet tusenvis av sivilister livet [ironisk, forfatteren distanserer seg]

Anførselstegn kan også markere navn på båter, titler på verk eller forklaringer på ord eller uttrykk.

MS «Stavangerfjord»

Bjørnsøns «Arne»

Verbet *rave* er engelsk og betyr opprinnelig «meningsløst snakk»

Hva er korrekte anførselstegn?

Anførselstegnenes utforming (utseende) varierer fra språk til språk. På de fleste språk finnes det også sekundærformer. I norsk brukes tradisjonelt «...» (doble vinkler) på trykk og „...” (dobbelkomma, løftet dobbelkomma) i håndskrift. En rekke andre språk benytter også doble vinkler – eksempelvis sveitsisk-tysk, italiensk, spansk, gresk og russisk. På fransk benyttes også doble vinkler, men oftest med avstand mellom anførselstegn og tekst «... », etter et heller komplisert regelverk.

Tysk og dansk har også doble vinkler, men med spissene vendt innover »...«.

I britisk engelsk benyttes mest ‘...’ (single quotation marks), mens amerikansk engelsk har “...” (double quotation marks) som primærform.

I norsk trykkskrift er fortsatt doble

vinkler «...» å betrakte som den korrekte primærformen av anførselstegn, og de fleste andre former som mer eller mindre feil.

Det kan likevel være verdt å merke seg at Jan Tschichold, en av 1900-tallets mest profilerte typografer, går inn for enkle vinkler «...» som primærform, og at også Øyvind Rannem har støttet denne løsningen.

Ubehjelpelig og stygt!

De siste par tiårene har tegnene "...” dukket opp på trykk. Opprinnelig er dette et «multifunksjonstegn» som fantes på skrivemaskinen, og som nå med økende hyppighet benyttes som anførselstegn – også på trykk. På nettstedet *Typografi i Norge* skriver Torbjørn Eng at «[d]enne løsningen vitner om at opphavsmannen mangler kjennskap til og følelse for typografi og skrift» – en karakteristikk forfatteren av denne spalten fullt ut støtter.

Hvor finner jeg mer informasjon?

Både Finn-Erik Vinjes *Skriveregler / Skrivereglar* (Aschehoug 2004) og Øyvind Rannems *Typografi og skrift* (Abstrakt Forlag 2005) gir god informasjon. Torbjørn Engs nettsted *Typografi i Norge* (<http://home.no.net/toeng>) har god informasjon og interessante drøftinger om bruken av anførselstegn.

Neste gang skal vi se nærmere på «anførsel-i-anførsel», bruk av primær- og sekundærformer og anførselstegn i forbindelse med andre tegn.